

byla zeď porušena recentními úpravami přístupové cesty. Samotná zeď byla pojena na relativně kvalitní písčitou maltu a zbudována z větších lomových kamenů. Snad je již středověkého stáří a souvisí se zdejší tvrzí. Pro omezený rozsah výkopu nebylo možno zjistit více informací, i proto by měly být další případné výkopy na lokalitě sledovány.

Literatura

Dejmal, M. 2020: *A105/2019 Slavičín zámek – plyn*. Rkp. názevové zprávy z akce č. A105/2019. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.

Zusammenfassung

Slavičín (Bez. Zlín), Platz Horní náměstí Nr. 24. Hochmittelalter, Neuzeit. Burg, Schloss. Rettungsgrabung. Im Zusammenhang mit der Rekonstruktion des Schlosses wurde ein Graben für eine Gasleitung überwacht. Die Ausgrabung brachte nur wenige Erkenntnisse; vor dem Eingang ins Schloss wurde eine breite Mauer festgestellt, die vielleicht mit der mittelalterlichen Feste zusammenhängt.

Miroslav Dejmal

Staré Město (k. ú. Staré Město u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)

Hradištská a Michalská ulice, parc. č. 9/1.

Středohradištní období až pozdní středověk. Sídliště.

Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Centrum slovanské archeologie.

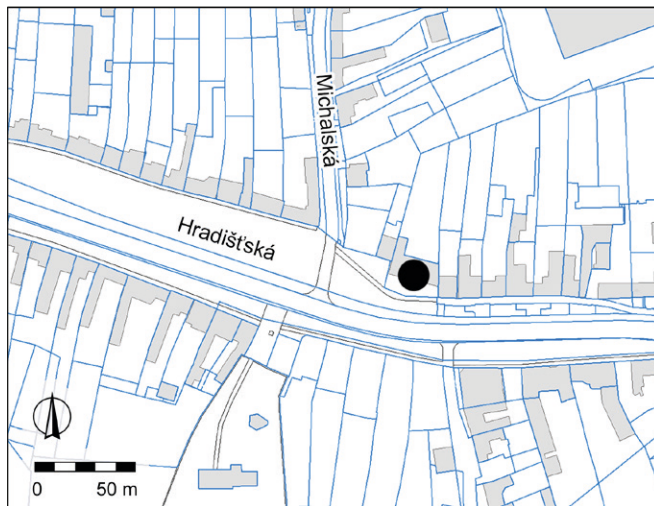
Centrum slovanské archeologie provedlo v červenci a srpnu 2019 ve Starém Městě první etapu záchranného archeologického výzkumu, jenž byl vyvolán stavbou polyfunkčního domu na ulici Hradištská (proluka na nároží Hradištské a Michalské ulice). Byly vyhloubeny dvě sondy o výměře 5×7 m, celkem byla prozkoumána plocha o rozloze přibližně 70 m^2 .

Uvedená lokalita se nachází zhruba 120 m SZ od hřbitovního kostela sv. Michaela (velkomoravská lokalita „Na Dědině“; obr. 76). V těsné blízkosti zkoumané plochy byly v padesátých letech 20. století prof. Vilémem Hrubým a jeho spolupracovníky zjištěny archeologické situace spadající do období Velké Moravy až vrcholného středověku (Hrubý 1965, obr. 28; 72–77).

Výzkum v Hradištské ulici odhalil téměř 3 m hluboká souvrství, zahrnující v sobě recentní či novodobé navážky, a novověké až vrcholně středověké situace. Středověké osídlení z přelomu 14. a 15. století dokládají například nálezy keramického džbánů a drobné mince – denárového penízu moravského markraběte Jošta (1375–1411) – datovaného do 70.–80. let 14. století (sdělení D. Grossmannové). Ze středohradištního období se překvapivě dochoval pouze zbytek nepřilíš mocné původní vrstvy v jihovýchodním rohu sondy S2. V hloubce cca 1,5 m pod dnešní úrovní terénu byla rozpoznána hlinitopísčité uloženina obsahující střepy běžné keramické produkce poloviny 9. století. Nejstarší doklady osídlení se v obou sondách projeví v podobě fragmentů keramiky z období mladší až pozdní doby bronzové. Tyto keramické zlomky byly uloženy v písčitých vrstvách v hloubce cca 1,8 m.

Poněkud odlišná situace byla v severní části sondy S2. Zhruba 1,5 m hluboko pod současným povrchem zde byl identifikován objekt, jenž by mohl být pozůstatkem zahluobené dřevohliněné stavby obytného, či hospodářského významu. Součástí konstrukce byly také vertikální a horizontální dřevěné stavební prvky. Zuhelnatělá dřeva, popel a žárem propálená hlinitá kra-

uvnitř objektu by mohla svědčit o destrukci stavby vlivem požáru. Prozatím byla, v rámci první etapy předstihového výzkumu, zachycena a prozkoumána jen okrajová část tohoto zajímavého sídlištního objektu. Pokud jde o časové zařazení nálezů, keramický materiál, vyskytující se ve výplních uvedené spálené struktury, lze předběžně chronologicky zařadit do 1. poloviny 13. století.

Obr. 76. Staré Město, Hradištská ulice. Lokalizace výzkumu. Přípravil J. Langr.

Abb. 76. Staré Město, Hradištská-Straße. Lokalisierung der Rettungsgrabung. Prepared by J. Langr.

Literatura

Hrubý, V. 1965: *Staré Město. Velkomoravský Velehrad*. Monumenta archaeologica 14. Praha: Nakladatelství ČSAV, 72–77.

Zusammenfassung

Staré Město (Kat. Staré Město u Uherského Hradiště, Bez. Uherské Hradiště), Parz. Nr. 9/1. Mittlere Burgwallzeit, Spätmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

Jakub Langr, Luděk Galuška

Stavenice (okr. Šumperk)

„Hradisko“, parc. č. 629/9.

Raný a vrcholný středověk, novověk. Hradiště.

Povrchová prospekce. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 23/2019.

Na východním okraji Mohelnické brázdy (východně od Moravičan), vysoko nad tokem řeky Moravy, se v lese Doubrava rozkládá jednoduché hradiště nepravidelně trojúhelníkovitého půdorysu. Ze dvou stran se dochoval mohutný val s příkopem. V areálu fortifikace dosud neproběhl moderní archeologický výzkum. Naše poznatky se až do nedávna opíraly pouze o informace a nálezy ze starých amatérských sondážních výkopů malého rozsahu (J. Havelka s J. Wanklem v 80. letech 19. století a J. Horký v r. 1951, 1954) a povrchových sběrů z let 1951–1955 (souhrnně Goš 1971, 226–228). V posledním deceniu bylo zaznamenáno několik artefaktů, získaných v areálu lokality či v jejím blízkém okolí detektoráři (Vích 2011, 1012, obr. 1: 2 a 9); z nichž nejzajímavější je honosné udidlo pravděpodobně maďarského původu,

datované do poloviny 10. století (Profantová 2012, 153–155). Před několika lety proběhlo na lokalitě geodetické zaměření a geofyzikální průzkum, který indikoval její krátkodobé osídlení a existenci spíše nadzemních objektů. Veškeré dostupné nálezy byly souborně vyhodnoceny a zdokumentovány (včetně dalších, získaných opět detektorem kovů – např. bronzová záušnice), hradiště je nyní datováno do průběhu 10. století (Kouřil, Gryc 2014, 101–111, obr. 2–8).

V říjnu r. 2019 zasáhla les Doubrava silná vichřice, která vrátila mnoho stromů přímo v areálu hradiště, a na několika místech bylo poškozeno valové opevnění. Při obhlídce lokality za účasti zástupců odboru archeologie z Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci (NPÚ, ú. o. p. Olomouc), Vlastivědného muzea v Šumperku (VM Šumperk), Městského úřadu Mohelnice a Lesů ČR bylo dohodnuto, že NPÚ se postará o dokumentaci vývrátů, zatímco VM Šumperk zajistí provedení detektorového průzkumu.

Prospekce za využití detektorů kovů byla na lokalitě a v jejím nejbližším okolí jednorázově provedena dne 2. 11. 2019 v rámci krajského projektu Preventivní archeologie pod vedením archeologa VM Šumperk a s využitím 19 spolupracovníků s různými typy detektorů. Všechny nálezy byly zaměřovány pomocí ruční stanice GPS. Žádný ze země vyňatý kovový artefakt nedoprovázela jiný archeologický materiál (keramika, atd.).

Velmi nízké množství signálů barevných kovů bohužel potvrdilo značné vytěžení lokality nelegální detektorovou činností (viz Kouřil, Gryc 2014, 104), celkem bylo vyzvednuto pouze 11 kovových artefaktů, většinou železných. Ve vnitřním areálu a na povrchu valu to byla železná šipka s křídélky a tulejkou, dva hřeby, nůž, přezka a zřejmě zámkové kování; vně fortifikace pak byla nalezena další šipka s křídélky, fragment podkovy a radlička. Některé ze získaných artefaktů budou patrně z mladších období, což bude možné posoudit až po jejich konzervaci. Odložený břit z bronzové sekerky znovu otevírá otázku předchozího osídlení lokality již v období popelnicových polí. Nejzajímavějším předmětem bezesporu bude celé masivní udidlo, nalezené však v lese východně od fortifikace. Skládá se z několika kovů a jeho datace je zatím nejasná, lépe určitelné bude až po konzervaci.

Literatura

- Goš, V. 1971: Slovanské hradiště u Stavenic na severní Moravě. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 16, 225–228.
- Kouřil, P., Gryc, J. 2014: Hradiska 10.–12. století na severní Moravě a v českém Slezsku. In: K. Chrzan, K. Czapla, S. Moździoch (red.): *Funkcje grodów w państwach wczesnośredniowiecznej Europy środkowej*. Materiały Zachodniopomorskie 11. Wrocław, Głogów: Muzeum Narodowe w Szczecinie, 99–171.
- Profantová, N. 2012: Honosné udidlo ze Stavenic, okr. Šumperk. *Archeologické rozhledy* LXIV(1), 153–156.
- Vích, D. 2011: Archeologické nálezy z jedné privátní sbírky. *Archeologie ve středních Čechách* 15, 999–1015.

Zusammenfassung

Stavenice (Bez. Šumperk), Burgwall. Früh- und Hochmittelalter, Neuzeit. Geländebegehung. Metallfunde.

Jakub Halama

Stínava (okr. Prostějov)

„Pastviska“, parc. č. 1129/1.

Vrcholný středověk. Doklady zpracování železné rudy. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1 : 10 000, list 24-23-09, 428:311, 430:309, 428:308, 426:310 mm od Z a J s. č.

Ve dnech 10.–11. června 2019 proběhl záchranný archeologický výzkum vyvolaný výstavbou vodních tůní II v k. ú. Stínava, okr. Prostějov. Štěrková terasa v blízkosti dnešního koryta říčky Okluky při hranici současného katastrálního území obce Stínava, okr. Prostějov a Vojenského výcvikového prostoru Březina, příslušejícího již k okresu vyškovskému, poněkud neočekávaně poskytla čtyři nevýrazné archeologické situace v podobě plyných jam zapaštěných do terasových štěrků. Jejich výplň byly štěrky a většinou valouny promísené šedočernou prachovou hlínou s obsahem fragmentární středověké keramiky a nápadným výskytem železářské (patrně hutnické) strusky (obr. 77). Zachycené terénní relikty můžeme považovat za stopy primárního zpracování železných rud, tedy pozůstatky železářské hutě či dokonce hamru. Zjevná je přímá souvislost námi doložených hutnických aktivit 2. poloviny 13. století se zřejmě částečně soudobými doklady exploatace nedalekých kvalitních železných rud snad v rámci ekonomických aktivit Alberta z Lešan, jež však nakonec nebyly příliš úspěšné. Jde o polohu „Na kutiskách“ (jinak i „Vlčí jámy“) v Repešském žlebu u Stínavy 2 km jihozápadně od místa výzkumu (cf. Doležel 2008, 489–496). Dodejme, že trať „V hamřisku“ u Stínavy uvádí k roku 1590 Urbář plumlovského panství (Janoušek 1933, 64). Jedná se o plošně relativně omezené čočkovité ložisko velmi kvalitních železných chlorit-sideritových, v menší míře též magnetitových rud vulkanosedimentárního původu ze skupiny ložisek šternbersko-hornobenešovského pruhu moravskoslezského devonu (podrobně Goliáš 1999), ze kterého se ve více časových periodách mohlo vytěžit snad až dva tisíce tun rudy, počínaje hypotetickým využitím tohoto surovinového zdroje Kelty až po příležitostné aktivity sedláků 18. století (přehledně viz Goliáš, Prudká 1999; Prudká 1999). Rozdílný ráz dobývek dovoluje rozčlenit exploataci naleziště „Na kutiskách“ do několika časových etap, z nichž poslední, kdy došlo k podfáraní celého ložiska tzv. „dědičnou štolou“, lze spolehlivě datovat k polovině 16. století. Těžba již ve vrcholném středověkém období

Obr. 77. Stínava, okr. Prostějov. Celkový pohled na plochu výzkumu (objekt č. 500/2019). Foto P. Fojtík.

Abb. 77. Stínava, Bez. Prostějov. Gesamtansicht der Grabungsfläche (Grube Nr. 500/2019). Foto P. Fojtík.